

מצוות אמונה

1. שמות פרק כ פסוק ב'

אנכי יחק אלהיך אשר הוציאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני:

2. תלמוד בבלי מסכת מקות דף כג עמוד ב דף כד עמוד א

דרש רבינו שלאי: שיש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמש לאין כמני ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם. אמר רב המונא: מי קרא? תורה צוה לנו משה מורה, תורה בגימטריא שית מאה וחוד סרי הו, אנכי ולא יהיה לך מפני הגבורה שמענום..., בא דוד והעמידן על אחת עשרה, בא ישעה והעמידן על שש... בא מיכה והעמידן על שלש, דכתיב: הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש מך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיך.... אלא, בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: וצדיק באמונתו ייחיה.

3. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה א

המצוות הראשונה היא הצוי אשר צוינו להאמין האלוהות והוא שנאמין שיש שם עליה וסבה הוא פועל לכל הנמצאות והוא אמרו ית' אנכי יי' אלהיך. ובוסף גמר מקות (כג, כד א) אמרו תרי' ג' מצות נאמרו לו למשה בסיני מי קראה תורה צוה לנו משה כלומר מניון תורה והקשו על זה ואמרו תורה בגימטריא היכי הויא שית מאה וחודstry הויא והיתה התשובה אנכי ולא יהיה מפני הגבורה שמעום. הנה כבר התבאר לך כי אנכי יי' מכלל שיש מאות ושלש עשרה מצות והוא צוי באמונה כמו שבארנו:

4. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה א

ועם כל זה ראייתי לבעל ההלכות שלא ימינה אותה מצוה בכלל תרי' ג'. ובדברו לא יהיה לך מניעות רבות לא יהיה לך לא תשזה לא תשתחזה להם ולא תעבדם. ואם כן יהיה מפני הגבורה חמיש ומפי משה שיש מאות ושמנה, לא מניון תורה. והנראה מדעתו שלבעל ההלכות שאין מניון תרי' ג' מצות אלא גזירותו יתע שגדיר علينا לעשות או מניינו שלא בעשה אבל האמונה במצוותינו יתע שהודיע אותה אלינו באותות ובמופתים ובגילוי השכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שמננו נולדו המצאות לא ימינה בחשבונו. והוא אמר החכמים אמרו לך גזרו עליהם גזרות אמר להם לאו כשיקבלו מלכותי אגדזר עליהם גזרות. עשו קבלת הממלכות עניין בפני עצמו והמצוות הנגזרות מאטתו יתעללה מענן אחר. ועוד כי אין הפרש בין הדיבור זהה ובין מה שאמר ית' בצדק המדות (קדושים יט) אני יי' אלהיכם אשר הוציאתי אתכם מארץ מצרים והוא ריצה לומר הוואיל וכבלתכם מלכותי מיציאת מצרים קובל גזירות. ואם תהיה בכל מקום מצוה שיאמר דעו והאמינו שאני יי' שהוציאתי אתכם מארץ מצרים ועשו מצותי עם כל זה לא יבא בחשבון המצוות כי הוא העיקר והן התולדות כאשר פירשתי.

בהתדרות הדברה: "אנכי ה' אלקי"

5. רב נבנצל שמות עם' קפד-ה'

מןΚοκוט-מברט זו על חזיון הר סיני, מתישיבים דברי הרמב"ם שנאמרו בדיון אחר; דיון, הכרוך אף הוא בעניין זה של عشرת הדברות: בקרב מוני-המצוות קיימת מחלוקת, אם הקברה: "אנכי ה' אלקי" אשר הוציאתיך מארץ מצרים...". (שם כ, ב), מהו מוצות-עשה בפני עצמה. המבט הפשטני אומר, שאמנים כן הוא; נצטוינו לזכור ולהאמין, שהו אלקיינו ושהוא הוציאינו מבית-העבדות של מצרים. אך השוללים זאת טענים שתיים: ראשית, הדבר לא נאמר בלשורציווי; לא אמר: דע כי אני ה' אלקייך וכו'. שנית, תמהים הם – וזו טענתם העיקרית כיצד שייך כלל לצוות משהו, קודם שידוע מיהו המצוות? "אנכי ה' אלקייך" – לדבריהם – הוא מעין הקדמה ופתיחה של הבורא, המביא לידיות העם שהדבר אליהם הוא זה שהוציאם ממצרים, ורק אחר כך מתחלים הчиווים: "לא יהיה לך אלהים אחרים", וכן הלאה. הרמב"ם סובר כדעה הרואה, והוא מונה את האמונה בה מצות-עשה בפני עצמה (סחמי"צ, מצווה א). אך מה באמה יענה הרמב"ם לטענת החלקים עליון כיצד ניתן לצוות, כשאין

— אלא שלאור הדברים שהעלו, מוקפתת כבר התשובה בדברי הרמב"ם שלעיל: ישראל אין זקנים לפסוק כדי לדעת מיהו ה' הלא עינינו ראו ולא זר! כולם זכינו לשמע את קולו האומר למשה: "לך אמרו להם לך וכך"; כולם התבוננו בעין-הנבוואה לעמקי סודות שבעת הרקיעים, והשגנו בבהירות שאין מאירה ממנה, "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (דברי ד, לה. וכ"כ נושא-הכלים לסתה מ"צ, שם).

למצור את היושר הטבעי
אם נعم כתעת יש לשאול: אם בדברי הרמב"ם — איזה מקום יש לצות על האמונה? אם האמונה בה' היא דבר פשוט וטבעי כל כך אצל ישראל; אם עד קודם "אנוכי ה' אלקיך", היהת כבר האמונה ברבון העולם מושחת עמוק בלבם — מה מקום יש לצות על אותן עלייה? — אלא שכן, לשיטת הרמב"ם, כל הוראתה של מצות האמונה היא, לבן נכחיש את הידע לנו; שלא נכפר במא שראינו במזעינו. — שהרי אדם לווה סכום כסף מוחבiro, ובכל זאת בוחר לעיטים להכחיש את הדבר, מסיבות שונות: הוי אומר, לדעת הרמב"ם עניינה של מצות האמונה הוא: להמשיך ולהאמין במה שנדע לו בבירור במעמד הר סיני.

ועוד השיבו לשאלת זו:
שמעו שעוז קודם מתורתה מצינו אמונה בה' אצל האבות הקדושים, משמע שהאמונה בה' הנה עניין שניין להשיגו גם מבלי שהאדם יוצאה עליו; עניין, שבאורות היושר הטבעי שבאדם, ניתן להגע אליו אף לא כל צו מבחן. כי כשם שאבורם אבינו, "השיג דרך האמת והבין קורח-צדק מtabונתו הנכונה" — לשון הרמב"ם (ה' ע"ז, ג) — כך מסוגל כל נברא "לשמו" את השמים מספרים כבוד אל, ואת הרקיע המגיד את מעשה דייו (תחל' יט, ב). כל שיריך הוא, אוזניים שרוצות לשמעו את הספר (ע"י בהרחבה: "шибות בספר בראשית" עמי סה"ע, "шибות לריה" עמי פרה-דרפה). נמצוא, שמצאות האמונה אונמה לאדם כן: השכל הישר שבך מכתיב ומחייב שיש בורא עולם — אל תכפר במה שמקתיבה הירושה הפנית שבראייה. שכן האלקים עשה את האדם ישר, עם אמונה בלבו, והנק מצווה שלא לקלקל נתיה טבעיות ובריאה זו, על ידי ביקוש החשבונות הרבים (ע"י קהילת ז, בט).

6. גובץ אמרים אמר א לר"א ווסרמן

איך שיריך מצוה להאמין? ב) וכותב הרמב"ם בספר המצוות, מצוזה דאסטרן, לידע ולהאמין בהקב"ה וכו' ע"י יש, ציריך להבין איך שיריך מצוה להאמין, בשלמא בחותם האברים שיריך מצוה לעשות או שלא לעשות, שהוא ביד האדם ותוליו ברצוינו אם לעשות או לא, אבל האמונה בהשיות ובתרותו היא מידי דםולא, וממ"ע אם יש לו האמונה זאת, אין ציריך לצותו שיאמין, ואם ח"ז נכרת האמונה מלכו, אין בידו להשיכה, ולכן הוא אנטם גמור בזה דילביה אונסיה, וממשפטו התורה אנו רואין הכפירה חמורה מאד יותר מעבד ע"ז, שהרי העובד עכו"ם ציריך לדונו בכ"ד ע"י עדים והתראה (ע"י סנהדרין פ' ארבע מיתות), והכופרים מוריין ולא מעלה (ע"ז כו), בכל מקום ובכל זמן, ואין ציריך התראה ולא דין סנהדרין, וכן לענין המאמין (כע"ז) ומוסר נפשו עליה, או המזכיר בנו למולך, בהשכמה ראשונה ראיו לדונו כאןום, שהרי אמונתו בע"ז חוכה כ"כ עד שהוא מזכיר לה את בנו, ומהרואי שדרא ענסיו כל מסתם עובד עבירה המאמין בה, ואילו בתורה מצינו להופר, כי עין ע"ז חמוץ מאה, וכבר כתוב הרמב"ם כי לא מצינו בתורה לשון קנא רך בע"ז קנא ונוקם (מורה נבוכים ח"א פ"ז).

ג) ועוד דכיוון דהאמונה הוא מביל בעניין האמונה נבשלו הפילוסופים והתלויים יותר גורלם — ואך אין אפשר שהתהוו תחביב את כל התינוקות שי>Show יותר מהה' ב' שנה ותינוקת בת י' ב' שנה (יע' נדה מה), והנה ידוע כי בעניין האמונה נבשלו הפילוסופים יותר גורלם, כמו אריסטו, אשר הרמב"ם (Carthy הרמב"ם, אגרה לרבי שמואל בן חביב) העיד עלייו שככל הוא למתה מנבואה, ר' ל' שלבד הנבואה וורה'ק לא היה חכם גדול כמותו בעולם, ומ' לא עמדו לו חכמתו להשיג אמונה אמיתית, וא' ב' אך אפשר שההוו' ק' תחביב את כל התינוקות שי>Show ברויתו (יע' ע' ג').

באשר יבוא כי לבוד של מעה יצעק ד) וודה; הנה בני נח נצטו על שבע מצות מין זה לילדי שאני מצויה ב') (סנהדרין נ), ובאשר אינם מקיימים אותן בודאי מצות, ובכז"ז ינאה הכתוב בדיניה זכיב ע' הענו ע' לעתיד לבא, והנה נציר ברענותו, בן, אשר כל ימי היה שכוח, ורואה בעלי חיים, ובאשר יבוא לב"ד של מעה ודרונו אותו לוגהנים על שאלה קיים שבע מצות, הלא יצעק מן הוה לידע שני מצויה בשבע מצות, ולכאורה טענתו צדקה מאר, ובכז"ז ינאה חיב ברינו, וכל הדברים האלה צרכין באור.

האמינה שהקב"ה ברא את העולם היא ה) אבל כאשר התבונן בו נמצאה כי האמונה מוגרתת למל' זו דעת שיק מזא בעבור שיבת ש' הקב"ה ברא את העולם היא מוכרחת לכל בן דעת אם ורק יצא מכלל שוטה, ואין צורך כלל לשום פילוסופיה להציג את בדיעת הותה, זו ל' מנחת הלבנות בשער היהוד פרק ו, וייש בני אדם שאמרו שהעולם נהיה במקורה מבלי בורא ח'ג, ותוימא עביני איך העלה ברעה מוחשנה זאת, ואילו אמר אדם בוגר של מים המתגלו להשקות שדה כי זה נכון מבלי כוונת אומן, היינו חושבים את האומר זה לפיכך ומשתגע וכו', ידוע כי הדברים אשר הם בally כוונת מוכון לא מיצאו בהם סימני חכמה, והלא תורה אם ישפך לאדם דיו מהואם על ניר החלק, או אפשר שיזטיר ממנה הרבה מסודר, ואילו בא לפניו כתוב מסודר, ואחד אומר כי נשפך הרדו על העיר מעצמו ונעשה צורת הכתם, היינו מכובדים אותו וכו' עי"ש, ואיך אפשר לבן דעת לתר על הבריאה בילה שעיניתה מלאה, אהרי שני זיין על כל גבורה בימי דברה עיריה על אין רביה, גבורה הדבוקה נפלאה שיש בבראות נ' דאים ובנ' גאות אברים ואחותן, באחד עיר עיר עיר זו זו בכ דבורי דרבאי הצעאות, אך אפסה זו זו בכ אפסה — לאירועין — נזקן באת נזקן בא — זו כעת אמתה אב אמר אדם על מורה שנות שנעשה עצמה, הלא למשוגע יחשב האומר כן...

הפלופוסים פפרא בחרוז שועלם כי
כפי גודל שבלם עד גודלו יותר ויותר
תאווריהם לתאנות עזה

6 אמן רק בתנאי שלא יהא האדם משוחרר, הינו שיהא חופשי מהאות עזה? ומרצונתיו, וא"כ סיבת המינות והכפירה אין מוקהה בקילול השבל מצד עצמו, כי אם מפני דצנו לתאותיו המטה ומעור את שבלו, והמצוה להאמין הינו שלא יגיר התאותיו על שבלו, וממילא תבוא האמונה בהכרת ואין צורך להשדרל להשיג אמונה, אלא להסיר את הגורמים להפסידה, והיא תבא מלאה.

7 היה לו לבג' להכיר שtablia ביאתו גומן בן נח גם השבל מ"מ יש בבה דעתו להכיר לעובב לשות רצין קונו — וזה חייב כי העולם מעד על הקב"ה שבראו, וזה פשוט לחקור ולודוש מהו רצין ח' מארה, כי כל פעולה הנשיטה ע"י בן דעת יש לה איזו תכלית, ובין שהבריאה נמצאת ע"י ממציא יה"ש, ברדייש לה תכלית, ולא יכול השיכור להצדרק ולומר שהוה סבור כי תכלית בראית שמים ואין היהה כדי לשחות י"ש ולהשתכר, וא"כ דבר פשוט כי תכלית כל הנבראים כולם היא לעשות רצין קומו, וא"כ שהוה לו להכיר שהוא היא תכלית ביאתו לעולם לעשות רצין קונו, היה חייב לחקור ולודוש מהו רצין ח', וע"ז ראוי לענש כמאמרם (בבא קמא צב.) בן נח נהרג, שהוה לו ללמד ולא למד.

8 אילו היה שבל האדם חופשי מרצינו לא^ו? וזה ג"כ טעם חומר העונש לעון ע"ז, כי אילו היה אפשר לו לפעוט אחר עבירה היה שבל האדם חופשי מרצינו לא היה אפשר לו לטעות אחר עכ"ם, והאמונה בע"ז הנעה לו מפני חזק תאورو לעשות כל תועבה בדרך עובדי ע"ז, וככאמורם (סנהדרין סג.) לא עבדו ישראל ע"ז אלא כדי להתרIOR להם עריות בפרהסיא.

9 אין לנו ספק באמיתת אמתנותו ולא ח' ואומרים שהאנן בעל החותמים נשאל מادر ייבול הרבה להעבידינו מרעינו מהכמי הגויים, הרי כתוב בתורה (שמות כ"ג, כ"ג) אחרי רבים להחותו, ואתם המעת מכל העם (דברים ז, ז), וא"כ למה לא תקבלו אמתנותינו, והשיב לו התאנן כי דין רוב לא נאמר אלא בספק ולא בודאי, כגון בהשע חנויות מוכרות בשר שחומה ואותה מוכרת בשר נבילה, ונמצא בשור ואני ניכר, הילך אחר הרוב (פסחים ט): אבל אם ההתייכה ניכרת שהוא מהמיעוט לא מהני רוכא, וכן אנחנו אין לנו ספק באמיתת אמתנותו, ולא יכול הרוב להעבידנו מודעתנו (וכ"כ התח"ס בס' תורה משה) והתרירז הוה אמת וברור.

10 מدين הוה עצמו — אחרי רבים להחותו אבל לפיו המבוואר למעלה בלוא הבי אין מקום — אין חייבם לשפט לקלתני מהדי^ו (לשלאה ז, דרכות אחרי רבים להחותו נאמר אשר רק הם בשרם לדון בענייני אמותה) בדינן, שהן בלי לשפט שאותו נגעי. אבל אם רוב הדינין הוה נגעי ומיעוטן אין נוגען, בוה שמיין להמייעט, ובענייני אמונה רות או אי אפשר לאדם להכיר את האמת רק אם יהוה חופשי מכל האות עזה? ואנשים כאלו אין נמצאים כלל בשום אמונה ולשון רק אצל הכמי ישראל הקרים כמלאכי אלקים, אף אם היו אצל הכמי האומות באיזהו ומין אנשים הנקיים מהתאות עזה? אבל הם מיעוטם דמיוטם נגד זו^ו הקורשים אשר היו לאלפים ולרבבות, כמאמרם (מגילה יד) שהיו נבאים בישראל כבלים כיווצי מצרים, אלא שנבואה שלא הזרכה לדורות לא נכתבה, וכן לאחריהם בדורות התנאים ואמוראים, וא"כ מדין הוה בעצמו — אחרי רבים להחותו — נמצא שאנו חייבין לשפטו לקלתני מזו^ו, אשר רק הם היו כשרין לדון בענייני אמונה, בהיותם חפשי מושם נתית רצון כל שהוא, והשאלה הזאת דומה למי שעובר על בית משה י"ש, ושמה נמצאים מאה שיבורים המהונגולים באשפה, והם ישאלתו הלא אנחנו מאות אנשים ואתה איש אחד, ומה לא העשה לנו, כי בבר הוה, וולת הכמי ישראל כל העולם מה שיבורים מותאותיהם, כמאמרם

7. רשי' דברים פרק כה פסוק יח

(יח) אשר קרך בדרכך - לשון מקורה. דבר אחר לשון קרי וטומאה, שהיא מطمאנן במשכב צchor. דבר אחר לשון קור וחום, צננץ והפשירח מרתיכתך, שהוא כל האומות יראים להלחם בכם ובза זה והתחיל והראה מקום לאחרים. مثل לא מבטוי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפוץ וירד לתוכה. אף על פי שנוכחות הקorra אונתא בפני אחרים:

למחוק ורשות יציאת מצרים שנית לדורות עולם,
נכשך והולך עד הימים הזה, ונקרה תומאת מלך, וכל
מי שמחחיש בהשגחת הברא תמיד הוא עצין עמלך,
והיינו לרובות פרראי עם ישראל וכוכבאר בזוהר-ק.
ובפרוריםeskouron המגילה ושמחים בהנס, אף שאז
הכל היה דרך טבע ואלכין יי'ש פעל בדרך נסתר,
זהו מורה להבהיר מעמלך שטוננים שיש רק מקרה
בצולם.

8. תשובה והנוגות ב:شمד

ונראה לבאר בו שמייקו טומאת מלך "אשר קרע"
שהכל מקרה, ואפילו אחריו הנשים והנפלוות
הגליים שהי' ביציאת מצרים, באו הם שהיו בעלי
כישוף, ואמרו שהכל שקר והכל מקרה, ובכחותם עען
כישון הכהיחסו פמליא של מעליה ווועוואד איזה

9. רשות שמות פרק י' פסוק טז

כ"י על כן זה - ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה לישבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלך

- עלומית, ומהו כן, ולא נאמרcosa, אף השם נחלק לחציו, שבוע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין
- casao שלם עד שימחה שמו של עמלך כלול, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם.

10. רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק א

הלכה א- יסוד היסודות ועמוד החכמתו לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא מצוי כל נמצא, וכל הנמצאים משנים וארץ ומה שביניהם לא נמצא אלא מאמתת המוצא.

ה'ולכה ב- ואם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי אין דבר אחר יכול להמצאות

הילכה ג' – ואם יעלה על הדעת שניין כל הנמצאים מלבדו מצויים הוא לבדו יהיה מצוי, ולא יבטל הוא לבטולם, שכן הנמצאים צריכים לו והוא ברוך הוא אינו צריך להם ולא לאחד מהם, לפיכך אין אמתתו כאמתת אחד מהם.

הלכה ד- הוא שנבניא אומר והוא' אלהים אמת, הוא לבדוק האמת ואין לאחר אמת כאמתתו, והוא שהתורה אומרת אין עוד מלבדו, קולומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו.

מִקְרָאִים, וְלֹמֶד זֶה נַקְרֵב מִתְנוּנָה. וְכַפֵּר בְּמִתְנוּנָה כְּמַמְ�וֹת
כְּמַתְנוֹת כְּיֻמִּים לְפָנָיו מִזֶּה כְּבָהֲלָמָה כְּחִילָה. וְזַהֲלַגְתִּי הַתְּבִ�ָה
זֶה לְמִן כְּגָלוֹן כְּגָדוֹל רַבִּי יְהָנָה זֶה סַהֲלָנוֹוְיָיךְ זֶה,^ל
וְלֹמֶד נֶהָרָה כְּשָׁבֵת כְּבָהֲלָמָה כְּבָהֲלָמָה זֶה,^{ל'}
וְלֹמֶד נֶהָרָה כְּשָׁבֵת כְּבָהֲלָמָה כְּבָהֲלָמָה זֶה,^{ל''ל}
וְלֹמֶד נֶהָרָה כְּשָׁבֵת כְּבָהֲלָמָה כְּבָהֲלָמָה זֶה,^{ל''ל'}

11. אבי עזרי תשובה הה:
ובנה מלה ומתחמי כיוטו מתקלט נמה מכין נמוה וז
מנועב, כדי צפומו יisko מכםסנות כלחוניה,
ולו לפאר נטעס נגי מכין וגס מגעדי חוקך הלאן,
ופהכמם נפנלה דצכל נזא קפער, חזן נטביר, ומכתש
בחכמה צויניות כהלה, וולך לפאר עצל זא סוח גלע ממכיג,
וכהי קרכט"ס נגאל כתע לודע מה ס', פלי זו יומפה,
ונתנויג להמא זועת כויס וכטנית היל נצען כי ס' כויס

22-23 איש ההלכה עם' 12

טיפוסית בינוין זיון היא משנתו של רבנו הגאון, הרמב"ם ז"ל. מצד אחד קבע הלכה לדורתה, כי דעת השם היא מצוה בראשונה במניין תריעג: "יסוד היסודות ועמוד החכמתו לידע שיש שם מצוי ראשון והוא זדעת דבר זה מה מצות עשה שנאמר וכו'"¹³, מצד שני הראה בתרות התארים השליליים המכחשים כל אפשרות דעת השם. מחד גסא קבע הרמב"ם הכרת הבורא בתורה אמת המציאות של ישותו, ערכו, תעוזתו ומטרתו של האדם, ומайдן יסא פסק הלכה כמו שאמר, שאנו הכרה זו בתהום לאפשרות הקוגניטיבית כלל וכלל. הישנס שני הפכים וдолמים מלאה ? ואך על פי קו רהmb"ם בעצמו התבלט באנטינומיה זו והקדים לה שני פרקים בטפחו "מוראה נבוכים", ותוכן תשובתו הוא, שהכרה שלילתית שמה והכרה. ברם אין יודעס¹⁴, כי כל עצמה של ההכרה השלילית אפשרית רק על רקע ההכרה החיה. הרי אנו שוללים מאת תאיי הוציא את זה שחביבנו לנצח. ולפיכך כדי לבוא לידי שלילה,

דיעת נזאת היא דעתה בתכלית הביהירות כמשמעות
מאה"כ (ישע' מ) שאמר עיניכם וראו מי ברא
אלת לא נאמר ותבינו אלא וראו, דהית בתי^{באי}
באי שכלית כאלו רווא בעיני מש, לפי שמנפלאות
ហבראה רואים את הברא. וכינוי עד בדורותינו
לראות יהודים כאלה שכח האמונה כי אצלם ממש
כמו שוראים בעיניהם, וגתקים בהם כמ"ס הראב"ד
בפלשו, "בעל הנפש" שער הקדשה: אתה בן אדים
שים לבן לכל הדברים האלה וכו', ואת עיניך תפתק
ותורת תומנת יוצרך הצעמת גנדך וכו', ואם הוא
[נעלם מעניין כל חי, אך הוא נמצא בלבבות ונגלה
במחשבות וכו']

צידוק הדין

מעשה בתלמידיו של הרמב"ן זיל שלחה ובא הרמב"ן לבקרו. כיון שראה שקייצו
קרב ובא, והולך הוא לבית עולם, אמר לו:

שמע נא, בני, את אשר אזכיר. דע שבעולם העליון יש היכל עליון, ושםהicasאות
למשפט, והשכינה ניצבת בעדרתם. הא לך קמיע ודע שבקמייע זה יפתחו לך כל שעורי
ההיכלות שברקיע, עד שתגע להייל העליון הזה. ושם תשאל כמה שאלות עצומות
שיש לך בקשר לכל ישראל, את השאלות נתן לך בכתב. וביקשו שיבוא אליו בחולם
וגיד לך את התשובות שישמעו שם.

נפטר התלמיד בית עולם. ויהי היום, והרמב"ן היה יושב על גג חלונו ועובד
בתורה. והנה הופיעה דמות תלמידו ליד עיניו. אמר לו התלמיד: ידע רבינו שבכל
מקום שbatchani הרائي את הקמייע נפתחו בפני השירים, ונתנו לי רשות עלולות
עליה מעלה עד ההיכל הזה שאמר לי. וכשרצתיו לשאול את הקשיות שהכירו לי רבוי,
נראה לי מיד שכל הקוויות אין קיימות בעולם האמת, שם עלמא דקשוט
והכל בצד ובמשפט.

15. תוספות מסכת שבת דף פח עמוד א

כפה עליין הר כגיית - ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע שמא יהי חוזרים כשיראו האש הגדולה
שיצאה נשמתן

16. משך חכמה שמota פרק יט פסוק יז

(יז) ויתיצבו בתחום הר כגיית מלמד שכפה עליין הר כגיית (שבת פח, א), פירוש שהראה להם כבוד ה'
בהקץ ובתגלות נפלאה עד כי מASH בטלה בחירותם הטבעי ויצאה נשמתם מהשגת כבוד ה', והין
מוכרכים כמלכים בלא הבדל, וראו כי כל הנבראים תלוי רק בקבלת התורה [וכmdomaה שכך עמדו על
זה]. ואמר רバ (שבת שם) 'מכאן מודعا רביה לאורייתא'.

17. ספר החינוך מצווה כה

מצות האמונה במציאות השם יתברך - להאמין שיש לעולם אלה אחד שהמציא כל הנמצא, ומכך וחפכו
היה כל מה שהוא, ושיהיה ושיהיה לעדי עד, וכי הוא הוציאנו מארץ מצרים ונתן לנו התורה, שנאמר
בתחילה נתנית התורה, אני ה' אלהיך הוציאך מארץ מצרים וגוי [שמות כ', ב']. ופירושו כן
אמר, תדעו ותאמינו שיש לעולם אלה, כי מלת אני תורה על המציאות. ואשר אמר אשר הוציאך וגו'.

13. נתיבות שלום יסודי התורה א:ג

וומסתבר מכל זה בשיטת הרמב"ם, כי המוצה
תא אמונה פשונת بلا חוקיות, כלשונו ביג' עיקרים
ד' חלק. אך כוננות המשוג' דעתה שכי רבינו הינו
שאמונה תהיה כ"ב ברורה ובוירה בבחינת דעת
שתהרי אמונהנו بلا פקפקים וספקות כ adamant היהוד
בבריות. וכן משמעות לשונו כי ואורשתיך לי באמונה
וידעת את זה, שהאמונה תהיה עד כדי בחינת דעתך
וילשון הכתוב (דברים ז) וידעת היום והשבות אל
לבך כי ה' הוא האלקים במסים ממעל וכו', דהינו
שתיי הדבר הזה בלבך כדיעת ממש. ומחותה של

14. לך טוב אמונה עם רlag

לומר שלא יפתח לבבכם לחתת עניין צאתכם מעבדות מצרים ומכות המצרים דרך מקרה, אלא דעו שאנכי הוא שהזאת אתכם בחוץ ובהשגהה, כמו שהבטיח לאבותינו אברהם יצחק יעקב

עלבון כוה להוות משפטו בו כה חנויות אברוי, והארם מוציאו בה באורו רגע ברטא וען ופקיעים, ובקב"ה סובל, ולא האמר שיאנו יכול למןע מפני הטוב הרוא, חס ושלום, שהרי ככלו ברגע בקמיה ליבש גדי וגדיין, כען שעשה ליבקעם (להלן א' י"ג), עם כל זה, שהכח גדרו לתהיר הכל בחשע הארץ, היה לו לזרר כיוון שאחתה חפה נגיד, תרpta בישך ולא בשל, לא מפני זה בגע טובי הנארם ולא כל עלבון, וחפשע הכל והטיב לאדם טובו. הרי זה אלבון ולבלו מה שלא יסוחר, ועל זה קוראים פלאבי השירה לבקב"ה מלך עולם (פ"ק הלויה מ"ה). והואינו אומני "מי אל תסיך", אתה אל בעל חסר הפטמי, אל גען כה לךם ולאסוף את שך, עם כל זה אתה סובל ונעלם עד שוב בתשובה.

הרי זו מלה שפירך נאדרם להטבתה בה, רצוני הפלנות ובן הוות שבל אפל לזרעה זו, עם כל זה לא יאוסף מזרעו מן הקבב.

18. תומר דברה פ' א

המדרה הזאת מורה על היות הקב"ה מלך נעלם, סובל עלבון, מה שלא יכולו רצויו, ברור אין דבר נסתר מהשנהתו בלי ספק, ועוד אין רגע שלא היה האלים נוןifikים מכל עליון השופע עליו. והרי הקב"ה שפעלים לא חטא אדם נגרו שלא היה הוא באורו ברגע ממש שופע עליון שפע קיטמו ונענית אברוי, עם היהו שחרדים חפהה בכם הארץ לא בגעו לפניו כלל, אלא סובל הקב"ה

19. נש שמשון סידור תפילה רפאו

הכפנאה - רופאים ורופאות, מוגבלים וחופפים לחוקי הטבע. כל חומר ותרופה מוגבלים בעצם טבעם ומצוותם, ואינם יכולים להושיע אלא יש מיש - עד כמה שכ הרפואה טמון ומונח בהם מסוד בריאותם. אך הקב"ה עצמו אינו מוגבל למואמה! וכשאננו באים לבקש על הרפואה, אנו מודים שאין בקשתנו על רבנהה טבעית - בגבול שניין רשות לרופא, אלא - "רפאו לנו ה'"! כי אין קץ וגבול לכך הרפואה שהשיה"ת עצמה יכול ויזכה לרפא אותנו.

ולתו מה שאנו מודים בברכת המאורות על כך שהשיה"ת "בורא רפואיות" בראיה היא יש מאין. השיה"ת בורא רפואיות יש מאין!

ולזה מתפללים אנו - "רפאו לנו ה'" - אתה השיה"ת בעצמך - אתה תרפאנו אף הכל בידך ומידך רפואנו, אנו תולמים למורי בחסוך ית' שאתה תרפאנו, ואם אתה תרפאנו הרי שנרפא... אם אתה תושיענו הרי שנושען, מוך לא ייכזר שום דבר...

ולבן מוכרים אנו שם היה דוקא - שכן בשם זה מתגלה אלינו השיה"ת כמחווה כל ההוויה - יסוד לכל המצויות כוללה. והיות אתה השיה"ת בורא כל הבריאה כולה - "החדש בטובו בכל יום מעשה בראשית", אתה הואה היוצר והמהווה יש מאין - א"כ אתה קונה הכל ושותם דבר לא ייבצר ממן, שכן אם ברגע אחד יצרת את האדם עם המלחמה - אין זה מחייב את הבריאה שברגע הבא! וכלך אנו פונים - "רפאו לנו ה'" - בשם הויה - בஹא!

(ה) ברכה ובקשה הבאה בתוך תפילה שמ"ע - בעת עומדנו לפני השיה"ת, היא בקריבתך שאין למעלה ממנה - וא"כ וזה הזמן לבקש מההוויה ב"ה, מהויה כל ההוויה יסוד ושורש לכל המצויות - "רפאו לנו ה'", וממילא - "יונרפא"!

מלך אינו משועבד לכללים

ולן והנה במה שאנו מבקשים ממנו ית' שירפא אותנו מעל לדרך הטבע, יש עומק גורל, ונבאו ע"י משל.

מלך שלוחת חת-מלוכה לעיר מסוימת ובנה הוראות מודיעקות כיצד לדון מקרה מסוים. ההוראות מפורחות לפרט פרטיהם וממצאות את חכמת המלך

פעמי. לובי פרט אחד קטן היה נראה בעיניהם של אף שההוראה הכללית
צדקה בזה המלך, אך במקורה זה... בנתונים אלו... לא דבר המלך...

ככל ה

- אָמֵן עַד אֲמֵן עַזְזֵן הַקְּיּוֹם אִישְׁעֵנֶם אֶלְעָזָר הַמֶּלֶךְ

 העולה על רוחם הריהם מודדים במלכות בשתיים; ראשית, במאה שהם
שינוי מצו המלכות. ועוד, שהם מערערים בכך את כל יכול המשפט בכל
המדינה ובסוף לא יהיה חוק ומשפט כלל.

אלא שכל זה הוא דоказ אם הדינים יshown את ההוראה לבדים, אך אם
המלך בעצמו נמצא כאן دون מקורה זה ומשנה מההוראה הכללית, הרי
שאין כאן שום מרידה - "הפה שאסר הוא הפה שהתריר". אין כאן שום
ערעור בחוקות המדינה, אדרבה - בכך מתברר עוד יותר שלחוק יש בעלים,
יש מלך במדינה - והוא מלך אשר מסיבות מסוימות ראה צורך לאסרו,
הוא עצמו רואה כתע צורך להתריר - זה מלך! ברצותו אוסר וברצותו
מתיר (וע"ע בקובץ שיחות - ימים נוראים, בשיחה "ה", באור פnick
יילכון").

וכן גם בעניינו - הש"ת קבע חוקים, יסוד וברא מסגרות -

בעומדו בתפילה - בעומדו לפניו המלך ביעמג' בפנוי מי שגורר את
מחלתו - בו תלויות רפואתו, וכשהמלך בעצמו משנה את גזרתו אין בזה
שום חרונן. וליהיפך, הש"ת בורא רפואות יש מאין - "מחצתי ואני
ארפא ואני מידי מציל" (דברים לב, לט). לכן דיקא עתה בעומדנו לפניו
המלך ממש - כשהש"ת בעצמו הוא השומע בקשנותנו - וזהו העת לבקש

20. ספר מצות קטן מצוה א

ב Ci הש"ת בעצמו - הוא ירפאנו,

ליידע שאוטו שברא שמים וארץ הוא לבודו מושל מעלה ומטה ובד' רוחות כדכתיב (שמות כ') אני ה'
אליהיך וgomer, וככתב (דברים ד') יידעת היום והשבות אל לביך כי ה' הוא האלים בשם ממעל ועל
הארץ מתחתת אין עוז. ודרשו חכמים אפילו באoir. לידע, פירוש לאפוקי מן הפילוסופין שאמרו שהעולם
נוהג אליו במצוות. ואין לו מנהיג ולא דבר, ואףלו קרייתם סוף ויציאת מצרים וכל הנפלאות שנעשו
בזמן היו. ויש לנו להאמין כי שקר הם דוברים. אכן הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם כולו ברוח פ'.
וهو הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו
מלמטה שנאמר (תהלים ל"ג) מה' מצעד' גבר כוננו. ובזה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת דף לא)
ששאלין לאדם לאחר מיתה בשעת דין צפיתי לשועה. והיכן כתיב מצוה זו. אלא ש"מ בהזה תלוי, שכשם
שיש לנו להאמין שהמצאים ממצרים דכתיב אני ה' אלהיך אשר הוציאיך וגומר. ועל כרחין מאחר שהוא
דיברג). וכי קאמר, כשם שאני רוצה שתתאמינו בי שאני הוציאתי אתכם לך רוצה שתתאמינו בי שאני ה'
אליכם ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם. וכן יושעינו ברחמי שנית, כדכתיב (דברים ל') שב וקצת
מכל העמים וגמר).

21. שולחן ערוך אורחות חיים הלכות הנהגת אדם בברך סימן א סעיף א

הגה: שיתתי ה' לנגיד תמיד (תהלים ט, ח), הוא כל גדול בתורה ובmulot הצדיקים אשר הולכים לפני
האלים, כי אין ישבת האדם ותנוועתי ועסקי והוא לבודו בביתו, כישבותו ותנוועתו ועסקי והוא לפניו
מלך גדול, ולא דברו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרובי, לדבריו במושב המלך. כי ש"ס
האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא, אשר מלא כל הארץ כבודה, עומד עליו ורואה במעשי,

In Emunah-filled outlook on life is not only essential for understanding history; it also enables us to understand its that occur in our own lives. Once you realize that the pose of the world — and your purpose as a player in it — is attain perfection, you begin to notice Hashem's Hand in your You begin to view troublesome events as challenges that will you grow. You no longer take the good for granted; you realize Hashem is giving you tools with which to advance. You cease view events in your life as random occurrences. Every event

22. ש ש מצות תמידות עמ' 71-73

day, and then begins to be reflected in your actions.

One book of *Tanach* is devoted entirely to teaching us to view the world through this perspective: *Megillas Esther*. The Talmud (*Megillah* 7a) entertains the possibility that *Megillas Esther* is not actually part of *Tanach*. The Book of *Esther* does not contain any clear prophecies — we do not read of any communication between Hashem and Mordechai or Esther — and it does not record a single event that we would classify as a miracle.

It is clear, however, that *Megillas Esther* is not merely an account of events that occurred in Media and Persia over two millennia ago. The second to last verse of *Esther* reads: *וְכָל מִעֵשֶׂה תְּקֹפֹו וְגֻבְרוֹתוֹ וְפִרְשַׁת גָּדְלַת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גָּדוֹלָה קָלָא הַמִּתְבוּם עַל סְפִירַת רְבָרִי הַיּוֹם לְמִלְמָכָה מָרְדֳּכָא וְפָרָס* Why must we resort to secular sources for the rest of the story? Why doesn't the Book of *Esther* relate what became of Achashveirosh, and what Mordechai accomplished?

Rabbi Yechezkel Abramsky considers this verse to be one of the most important verses in the *Megillah*, for it defines what this book is about. The objective of *Megillas Esther* is not to teach us history. There are enough history books in the archives of Media and Persia.

The *Megillah* was written to teach us to notice Divine Providence. It strings together a series of seemingly unrelated events that occurred over a period of nine years. Only when we read the sequence of events as they are recorded in the *Megillah* do we realize that Hashem prepared the cure before the malady: Vashti rebelled against Achashveirosh and was killed, paving the way for Esther to become queen, and for Mordechai to save the king's life, thus placing them into position to save the Jewish people — even before Haman's decree began to ruminate in his head. Had these events not been listed together in the *Megillah*, we probably would not notice the relationship between them.

The *Megillah* is not about history, but about destiny. It is part of *Tanach* because it teaches us to examine our lives and try to see how

each event fits into Hashem's plan for our personal advancement. Think about the grand events in your own life: the person you married, and the person you didn't marry; the job you accepted, and the one that you really wanted but did not get; the teachers who influenced you. You may start to notice a pattern. Sometimes the grand events are not enough. You will have to focus on the minute details of life: people you met — seemingly by chance — who affected you in some way; a train you missed that caused you to see an advertisement on the next train that helped you grow; a ride you took with a friend, during which you overheard a conversation that contained an important message for your own life.

Such introspection can boost your *Emunah*, as you begin to make sense of your life and the path that has been paved for you. It might be painful sometimes. There might be questions. There may be events that you simply cannot understand. Don't forget — you are in the middle of the story. If we were to stop reading the *Megillah* somewhere in the middle, we wouldn't be able to make sense of it. We should internalize the message of the *Megillah* and use it as a guide for our own lives, and have faith in the *Rebbi* "לטענת הורובען מ' עננה הרמב"ם"

אך הזכירתו את שבט משפטת הקהתי מתקופת הלוויים, וזאת עשו להם זהוו והוא ימינו בנסיבות את קדש הקודשים (ד, ייח-יט).

בבמ"ר (ה, ח) מובא: "בנִי קָהָת הַוְיָם מֵעַל הַלּוֹם, שֶׁלְّ הַלּוֹם הַיּוֹ טָעַנְיוֹן בְּכָלַי הַמִּשְׁכָּן וְהַיּוֹ מַהֲלָכָן כְּדָרְכֵנוּ וְפְנֵיכֶם נִגְדַּה הַדָּרָן, אַבָּל בְּנֵי קָהָת הַיּוֹ מַהֲלָכָן אֲחֹרִים וְפְנֵיכֶם לְאַרְון כִּי שְׁלָא לִתְּנָן אֲחֹרְלָאָרְן; אָמַר הַקָּבָ"ה תּוֹרַת הַיּוֹ חַיִּים שְׁנָאָמֵר (מַלְלִי ג) עֵץ חַיִּים הַיּוֹ לְמַחְזִילִים בָּהּ, וְאָמַר (שמ' ד) כִּי חַיִּים הַמְּלַמְּדָהָם לְכָל בָּשָׂרו מְרָפָא, וּבְנֵי קָהָת מְחוֹקִים בְּתּוֹרַת שְׁהִיא חַיִּים, וְהַאֲרוֹן שְׁנָוָשָׁן שְׁבוֹתַת הַתּוֹרַת הַזָּהָר שִׁיחָיו וְלֹא יִמְתוּ".

עמידת אהור כפוי הארון רק מנהג של גסות ובזיוון להורה. אלא היא נחשבת כעלירת העקרון של אמונה נתנו שזאת ההורה לא תהא מוחלטת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך זמו", כי כאשר פניו איש מוסכota בהלכות היו מול התורה, התורה ציועת בראש והוא צועד אהורייה, הוא מוכחה בזוז שחתורה קודומה ממנה אהורה הארץ מארץ מלה ורבה מני ים, ועליו לעשיות כל מאמץ להתחאים את עצמו אלה ללבת בעקבותיה. איש כוה התורה אצלו היא תורה לו לא דרך החיים, ועליו נאמר "כי חיים הם לנצחם ולכל בשרו מרפא", נשא"כ כאשר בהלילות היה הוא מפני את אהורייו כלפי התורה. הוא צועד בראש ומשאר את התורה לצעדי אהוריו, הוא מפגין בזוז שהוא מחשב את עצמו להיות יותר קדום מן התורה, וההתורה צריכה להיות מותאמת ללכנת בעקבותיה, איש כוה התורה היא אצלו חופה שכבר אבד עליה הכללה, והוא כורה את עצמו מעץ החיים.

זה היה עון עזה בימי דוד המלך, כתוב (ש"ב ר): "וַיַּשְׁלַח עָזָה אֶל אַדְּרָן הַאֱלֹקִים וַיַּאֲחַז בָּן לֵי שְׁמַטוּנָה הַבָּקָר, וַיַּהַר אֶת הַיּוֹם וַיַּכְהוּ שְׁמֵי אַדְּרָן אֱלֹקִים, וַיַּהַר לְדוֹר עַל אָשָׁר פָּרָץ הַיּוֹם וַיַּקְרָא לְפָנָם הַהוּא פָּרָץ עַזְּזָה הַזָּה", עון עזה שהמיט צליו את המות היה. שהחין לפrox את העקרון של אמינה ישראל, שבכל העניות המתחרחות בחינוי היומיומיים עליינו לעמו על המשמר שהם היו מותאמים כל התורה. ואסור לנו להתחאים את התורה אלינו, כי ע"ז נאמר (ילל"ש מלחמות ליט): "הנעשה תירוח עתים הרוי וזה מופיע ברית, מא"ט עטא"כ, ענה לעשיות לה הפהרו תורהן" (מלחמות סב). היניין והנטאות את התורה אל העמוק הפטשנותו היה אומר שניינו ערב ונגלייף שניינים ותיקנים בהירה. חרדי הוא נperf את הברית הנצחית שבין התורה לבני עם ירושלים והנה עיה באשר הבהיר להיליכו את אדורן ברית ה' שבטי אהוריון, במלות בהorth עליון לאחיהם בגבור גורגנץ ולהגבירם לאָרוֹן. הוא עשה לאחיהם בארון להישכירו ולהתאיירו אל הכהן. עזה הפין במנעה וזה שבל היאם כדרוש להעשית בין התורה השמיינית לבין תופעה ארצית, עליון להעשות בתורה ולא בתופעה הארץית.

24. תלמוד בבלי מסכת עריכין דף ט עמוד ב

עד הין תכלית יסוריין? אמר רב אלעזר: כל שארכו לו בגדי לבוש ואין מתקבל עליו. מתקיף לה רבא עירא, ואיתימא רב שמאול בר נחמן, גדולתו מזו אמרו: אפילו נתכוונו למזוג בחמין ומזגו לו בצונן, בזונן ומזגו לו בחמין, ואת אמרת כל הא! מר בריה דרבנן אמר: אפילו נהפרק לו חלקו. רבא, ואיתימא רב חדא, ואיתימא רב יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הוושיט ידו ליטול שלש ועלו בידו שתים.

25. השגות הרמב"ן בספר המצוות לרומב"ם מצות עשה ה

אלא ודאי כל עניין התפללהainen חיל כל אבל הוא ממדות חסד הבורא ית' עליון ששושמע ועונה בכל קראים אליו. ועיקר הכתוב ולבתו בכל לבבכם מצות עשה שתהיה כל עובדותינו לאל ית' בכל לבבם ככלומר בכוננה רצiosa שלמה לשם ובאי הרהור רע, לא שנעשה המצאות בלי כונה או על הספק אויל יש בהם תועלת. עניין ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מדרך שהמצואה היא לאחוב את השם בכל לב ולב ושנטתקן באהבותו בנפשנו ובממונינו. ומה שדרשו בספרי עקב וולעבדו זה התלמוד ד"א זו תפלה אסמכתה היא או לומר שמלל העבודה שנלמד תורה ושותפה לאילו בעת הצרות ותהיינה עניינו ולבנו אליו לבודו עניין עבדים אל יד אדוניהם. זה עניין שכותב (בהעלותך י') וכי TABAO מלחמה בארץכם על הצר הצור אתכם והרעותם בחוצותם ומצרתם לפני יי' אלהיכם והוא מצוה על כל צרה צירה שתבא על הציבור לצעק לפני בתפלה ובתורעה.